

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในครั้งพุทธกาล การศึกษาทางพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น ๒ ระดับคือ ๑. คันถฐานะ เป็นการศึกษาศาสนธรรมวินัย ท่องบ่นสาธยาย และทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ ๒. วิปัสสนาฐานะ เป็นการศึกษาโดยลงมือปฏิบัติจริง เพื่อความรู้แจ้งประจักษ์จากประสบการณ์ตรง เป็นที่น่าสังเกตว่า การศึกษาทั้งสองอย่างนี้ไม่แยกออกจากกัน เป็นกระบวนการศึกษาที่ต้องดำเนินไปคู่กันเสมอ เพื่อนำไปสู่การแทงตลอดมรรคผลและนิพพานในที่สุด ดังนั้นหลักการศึกษาดังกล่าวมาแล้วนี้เรียกว่า หลักไตรสิกขา คือ ดำเนินตามหลักศีล สมาธิ และปัญญา[□] เพื่อเป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ ปรีชา ปัญญา และปฏิเวธ เรียกว่าหลักสัทธิธรรม ๓ หลักการศึกษาในพระพุทธศาสนาเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า หลักปัญญา ๓ คือ ความรู้อันเกิดจากการฟัง (สุตตามยปัญญา) ความรู้อันเกิดจากการคิด (จินตามยปัญญา) และ ความรู้อันเกิดจากการอบรมจิตตามมรรควิธี (ภาวนามยปัญญา) ก็ได้ ดังนั้นหลักการศึกษาในพระพุทธศาสนาจึงอาศัยปัญญาเป็นหลักสำคัญ ศีลและสมาธิเป็นบาทวิธิตำหนั้น เมื่อพิจารณาตามหลักมัชฌิมาปฏิปทาซึ่งเป็น อีกหลักหนึ่งและเป็นหลักเดียวกันกับหลักไตรสิกขาในการศึกษา หลักมรรค ๘[□] ซึ่งถือเป็นหัวใจการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนา อาจกล่าวได้ว่า ระเบียบวิธีการศึกษาในพระพุทธศาสนาต้องให้ได้ถึงขั้นที่ประกอบด้วย ภาวนา ๓ คือ บริกรรม อุปะการ และอัปปนา หรือหลักพหุสูตร ๕ ประการ คือ ฟังมากหรือเล่าเรียนสดับมาก (พหุสุตฺตา) จำได้อย่างแม่นยำ (ธตา) ท่องบ่นอย่างคล่องแคล่วอยู่เสมอ (วจสา ปริจิตา) พึงจวนขึ้นใจคือใส่ใจพิจารณาอยู่เนื่อง ๆ (มนสาอนุเปกขิตา) และ มีความเข้าใจลึกซึ้งมองเห็นประจักษ์แจ้งด้วยปัญญา (ทิณฺณียา สุปฏิวิทฺธา) หลักนี้ปรากฏในพระไตรปิฎกอย่างชัดเจน[□] ดังนั้นการศึกษาในพระพุทธศาสนาจึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ ๓ ประการ[□] ในชีวิตนี้อย่างแท้จริง คือ ประโยชน์ในปัจจุบันที่ประกอบไปด้วย กามสุข ประโยชน์ในภพหน้าที่สูงขึ้น

□ ท.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๑.

□ ท.ม. (ไทย) ๑๐/๒๙๙/๓๔๘.

□ อ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๘๗/๒๙.

□ พ.จ. (ไทย) ๓๐/๖๗๓/๓๓๓.

ไป คือสูงกว่าประโยชน์ในภพนี้ และประโยชน์อย่างยิ่งคือ พระนิพพาน ความจริงประโยชน์ ๓ นี้ คาบเกี่ยวกัน เพราะคำว่า พระนิพพาน นั้นถ้าดำเนินตามหลักไตรสิกขาอย่างแท้ จริ๊งก็สามารถบรรลุได้ในชาตินี้

แต่การศาสนศึกษาในสมัยพุทธกาลไม่ได้ใช้ตำราเหมือนสมัยต่อมา เพราะใน สมัยนั้น การศึกษาเป็นการบอกเล่าสืบต่อ ๆ กันมา โดยอาศัยพหูสูตรเป็นผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษา การศึกษาพระธรรมวินัยในสมัยพุทธกาลจึงเป็นการศึกษาจากปากคำของผู้รู้จริง ๆ (มุขปาฐะ) เป็นการศึกษาโดยอาศัยกาลยามมิตร มีพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ เป็นต้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแก่พระภิกษุสงฆ์และฆราวาสทุกวัน พระภิกษุสงฆ์เมื่อได้ฟังพระธรรมจากพระพุทธเจ้าแล้วก็นำมาถ่ายทอดแก่สัทวิหาริกและอันตเวาสิกตต่อ ๆ กันมา การศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้าเรียกว่า คัมภีระ หรือ การศึกษาพระปริยัติธรรมซึ่งมีอยู่เก่าประการเรียกว่า “นวัคคัสตฤศาสน” ในสมัยพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่นั้น พระองค์ทรงเทศนาสั่งสอนเป็นภาษาบาลี ซึ่งเป็นภาษาท้องถิ่นในสมัยนั้น ต่อมาพระพุทธศาสนาได้มาเจริญรุ่งเรืองในประเทศศรีลังกา ภาษามาคธี ได้ถูกนักปราชญ์แก้ไขดัดแปลงรูปแบบไวยากรณ์ให้กะทัดรัดยิ่งขึ้น การที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ภาษาท้องถิ่นสำหรับเทศนาสั่งสอนพระสาวกและสาธุชนทั่วไป จึงเป็นประเพณีให้มีการสืบทอด พระพุทธพจน์ด้วยอักษรท้องถิ่นเป็นต้นมา

การศาสนศึกษาหลังพุทธกาลเริ่มตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย ซึ่งเป็นสมัยที่คนไทยนับถือพระพุทธศาสนาแล้ว นั้น พระพุทธศาสนายังได้หยั่งรากฝังลึกในหัวใจของคนไทยตั้งแต่นั้นมา การศึกษาในสมัยนี้ ประกอบไปด้วยหลักไตรสิกขา และได้ดำเนินไปตามขั้นตอนพระสัทธรรมที่เรียกว่าปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ ซึ่งเป็นหลักปรัชญาการศึกษาตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างแน่นอน ดังหลักฐานปรากฏว่า “มีพระหลานพ่อขุนผาเมืองผู้หนึ่งชื่อ สมเด็จพระมหาเถร ศรีศรีทวารวชิรพรมณี มักจำศีลภาวนาอยู่กลางปากกลางดง ” ดังนั้น จึงเป็นที่เชื่อถือได้ว่า การศึกษาของพระภิกษุสามเณรในสมัยสุโขทัยดำเนินตามหลักไตรสิกขาซึ่งเป็นทฤษฎี ที่มาแห่งความรู้ในพระพุทธศาสนาเถรวาทอย่างเห็นได้ชัดทีเดียว

ในสมัยอยุธยา สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและการศึกษาของพระสงฆ์ตามแบบ อย่างพระมหาธรรมราชาลิไทแห่งกรุงสุโขทัย พระองค์ทรงเป็นปราชญ์ทางพุทธศาสนา ทรงแต่งมหาชาติคำหลวง (เช่นเดียวกับที่พระมหาธรรมราชาลิไท ทรงแต่งไตรภูมิพระร่วงและทรงถวายวังเป็นวัด และสละราชสมบัติออกผนวช) นอกจากนั้น พระบรมไตรโลกนาถ ยังโปรดให้พระราชโอรส คือ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ ทรงผนวชเป็นสามเณรพร้อมกับพระ

ราชันดาดาอีกองค์หนึ่ง ประเพณีการที่พระมหากษัตริย์ไทยนิยมถืออุปสมบทในพระพุทธศาสนาจึงสืบทอดมาจน ถึงปัจจุบัน การศึกษาพระปริยัติธรรมในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เป็นยุคปัจจุบัน และเป็นยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงเร็วเป็นพิเศษ เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ถ้าการศึกษาดีก็จะทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้นาน และเป็นยุคที่มีวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีรุ่งเรือง พุทธศาสนิกชน น่าจะได้รับประโยชน์จากเครื่องมือเหล่านี้ในการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำความเข้าใจ และเผยแพรศาสนา สมัยรัตนโกสินทร์อาจแบ่งเป็น ๒ ยุค คือ

๑. ยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

๒. ยุครัตนโกสินทร์สมัยปัจจุบัน

แต่ละยุคนั้นมีความเปลี่ยนแปลงชนิดแบบหน้ามือเป็นหลังมือเลยทีเดียว จึงเป็นเรื่องที่น่าจะต้องนำมาทำการศึกษาวิจัย

ฉะนั้น บรรพชิต หรือพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา มีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องศึกษาพระปริยัติธรรม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตาม พระธรรมวินัย ดังนั้นกิจของบรรพชิต ซึ่งต้องอุทิศตนให้แก่พระศาสนาอย่างถูกต้อง ตรงทาง โดยเต็มความสามารถ เพื่อมุ่งสู่จุดมุ่งหมายปลายทางของพระพุทธศาสนา คือ ความสิ้นสุดแห่งทุกข์ และเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ในระดับที่มีคุณภาพพอที่จะสั่งสอนผู้อื่น ให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ ก็จะต้องกระทำเพื่อธำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา ให้มั่นคงสถาพรยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันจะเป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ แก่เหล่าพุทธบริษัท ๔

การศึกษาพระปริยัติธรรมที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า คันถธุระ เป็นหน้าที่ของพระอุปัชฌาย์ อาจารย์จะต้องสั่งสอนแก่ สัทธวิहारิกและอันเตวาลิกของตนตามเกณฑ์ที่กำหนด ให้ดำรงคงอยู่ในพระพุทธศาสนาด้วยดี เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาต่อไปอย่างถูกต้อง และมีคุณภาพตามหลักพระธรรมวินัย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ว่าได้ปฏิบัติหน้าที่ ด้านการศาสนศึกษาตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และระเบียบข้อบังคับ กฎมหาเถรสมาคมอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป ทั้งยังเป็นกรณีศึกษาเพื่อนำไปวางแผนพัฒนากิจการคณะสงฆ์ในอำเภออื่น และจังหวัดอื่น ๆ ด้วยผู้วิจัยในฐานะ เป็นพระสังฆาธิการรูปหนึ่งในเขตพื้นที่อำเภอ ชัยบาล

จังหวัดลพบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เพื่อเป็นข้อมูลในการบริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอ ชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ให้มีประสิทธิภาพที่ดีมากกว่าเดิม

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา โดยทบทวนเอกสาร จากพระไตรปิฎก ตำราต่างๆ โดยศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี โดยจำแนกเป็น ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการจัดการศึกษา ๒) ด้านหลักสูตรการเรียน ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๔) ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖) ด้านการประเมินผลการเรียน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ ข้อมูลปัจจัย ส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิการศึกษาทางบาลี

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของต่อ ของพระสงฆ์ต่อ ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านการจัดการศึกษา ๒) ด้านหลักสูตรการเรียน ๓) ด้านการจัดการเรียนการสอน ๔) ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ๕) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ๖) ด้านการประเมินผลการเรียน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี รวมทั้งหมด ๑๙๐ รูป

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ใช้ในการทำวิจัย คือ เขตการปกครองคณะสงฆ์สังกัดมหานิกาย อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี จำนวน ๑๓ ตำบล ได้แก่

- ๑) ตำบลชัยบาดาล ๒) ตำบลลำনারายณ์ ๓) ตำบลบัวชุม
- ๔) ตำบลซับตะเคียน ๕) ตำบลเกาะรัง ๖) ตำบลหนองยายโสี
- ๗) ตำบลท่าดินดำ ๘) ตำบลท่ามะนาว ๙) ตำบลห้วยหิน
- ๑๐) ตำบลมะกอกหวาน ๑๑) ตำบลศิลาทิพย์ ๑๒) ตำบลนิคมลำธารายณ์
- ๑๓) ตำบลบ้านใหม่สามัคคี

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมเป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี เป็นอย่างไร

๑.๔.๒ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อ ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีความแตกต่างกันตาม ปัจจัยส่วนบุคคลหรือไม่ อย่างไร

๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ พระสงฆ์ที่มี อายุ ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อประสิทธิผลการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๒ พระสงฆ์ที่มี พรรษา ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อประสิทธิผลการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ พระสงฆ์ที่มี วุฒิการศึกษา สามัญ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพของการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ พระสงฆ์ ที่มี วุฒิการศึกษา ทางธรรม ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพของการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ พระสงฆ์ที่มี วุฒิการศึกษาทางบาลี ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ประสิทธิภาพของการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ประสิทธิผล หมายถึง ผลที่ได้รับในการจัดการศึกษาของพระสังฆาธิการในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี มีการศึกษาที่ให้ผลตามกำลังของพระที่ศึกษาตามหลักพระธรรมวินัย

การจัดการ หมายถึง การจัดการศึกษาตามหลักหรือกฎเกณฑ์ที่วางไว้ในส่วนต่างๆ เช่น การจัดการศึกษาตามรูปแบบ ตามลำดับขั้น-ตรี-โท-เอก เรียกว่าโรงเรียนปริยัติธรรมตามสำนักต่างๆ ที่มีความสามารถเปิดการเรียนการสอนได้มีอุปกรณ์ อุปกรณ์พร้อมกันทั้งสองฝ่ายโดยความสามารถของผู้ปกครอง และให้การสนับสนุนในการศึกษาของพระเถระจึงจะมีประสิทธิผลของการศึกษาอย่างแท้จริง

การศาสนศึกษา หมายถึง การจัดให้มีการศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมแก่บรรพชิต และคฤหัสถ์ทั้งแผนกบาลีและแผนกธรรม

พระสังฆาธิการ หมายถึง ตำแหน่งของพระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์ ในจังหวัดลพบุรี ซึ่งกำหนดตำแหน่งในกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ ซึ่งมีตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสรองเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส

ด้านการจัดการศึกษา หมายถึง จัดเตรียมกระบวนการต่าง ๆ ของการเรียนการสอน สามารถอธิบายข้อธรรมะได้โดยละเอียดและเข้าใจง่าย มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการเรียนการสอน และแนะแนวก่อนสอบให้กับนักเรียน ความประพฤติดี เชื่อมมั่นในตนเองเป็นกันเองกับนักเรียนและมีความสำรวมน่าศรัทธา

ด้านหลักสูตรการเรียน หมายถึง **หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษาทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน** ผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น สามารถนำความรู้พระปริยัติธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น **สามารถนำหลักธรรมไปเผยแผ่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม**

ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การสอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ มีกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสมดุล เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนธรรมะ แผนกธรรมศึกษานเน้นการท่องจำ นักเรียนได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนและสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน หมายถึง สื่อการสอนที่มีอยู่นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะความสามารถในการผลิตสื่อหรือการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการจัดการสอนหลากหลายเพียงพอ คู่มือ หนังสือที่ใช้เรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษามีภาษาบาลีซึ่งยากต่อการทำความเข้าใจ

ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง **จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ การศึกษาของพระสงฆ์** จัดตั้งศูนย์ศึกษาพระปริยัติธรรม จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อส่งเสริมการศึกษาแก่พระภิกษุสงฆ์ สามเณร การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา เฉพาะบุคคลที่เดือดร้อน **การเป็นครูช่วยสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา**

ด้านการประเมินผลการเรียน หมายถึง เกณฑ์การวัดผลประเมินผลเน้นการวัดความจำมากกว่าความเข้าใจและประยุกต์ใช้ มีการประเมินผล และเก็บคะแนนจากการเรียนการสอน การออกข้อสอบหรือใช้แบบทดสอบตรงกับที่เรียนไปแล้ว วัดและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบ ประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี

๑.๗.๔ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศาสนศึกษาของพระสังฆาธิการ ในอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี